

Iskustva iz revolucionarnih i oslobodilačkih ratova

POLITIČKI RAD FRONTA NACIONALNOG OSLOBOĐENJA JUŽNOG VIJETNAMA

»Ništa nije dragocijenije od nezavisnosti i slobode«.

Ho Ši Min

»Amerikanci moraju platiti kaznu zbog toga što su agresori u jednoj zemlji u kojoj je sve protiv njih, pre svega ljudi, a zatim priroda i klima... Mi smatramo da snagu jedne vojske u ratu čini veliki broj faktora od kojih su politički i moralni odlučujući«.

Nguyen Hu To

Vijetnamsko ratište nije bilo poprište samo beskompromisne oružane borbe već i područje intenzivne psihološko-propagandne aktivnosti, odnosno uporne političke borbe za uticaj na narodne mase i oružane snage zaraćenih strana između Fronta nacionalnog oslobođenja (FNO) i američkog agresora i njegovih pomagača.

Reč je o sukobu *dve ideologije*: reakcionarne, imperijalističke i neokolonijalističke koju zastupaju Sjedinjene Američke Države i sajgonski režim i napredne narodno-revolucionarne ideologije oslobodilačkog pokreta. Narod Južnog Vijetnama je vodio i još uvek vodi revolucionarni, narodni rat protiv neokolonijalističke agresije američkih imperijalista i njihovih sajgonskih slugu u izuzetno teškim uslovima. Istorija nije zabeležila, a verovatno da će teško i zabeležiti rat između dva tako neravnopravna protivnika. U poređenju sa ovim »biblijski sukob između Davida i Golijata izgleda kao borba dva ravnopravna protivnika.«¹

»Borba protiv američke agresije je najveći odbrambeni rat naše nacije. To je žestok sukob koji se na našem tlu vodi između naj-

¹ Vilfred G. Burchett, *Vietnam will win*, New York, »Guardian book« 1970.

revolucionarnijih i najreakcionarnijih snaga sadašnje epohe. Pobjeda naših snaga je i pobjeda ostalih revolucionarnih snaga, naprednih ljudi čitavog sveta. Borba protiv američkih agresora do pune pobjede je i naš sveti nacionalni zadatak i naša uzvišena internacionalna obaveza«. ²

Pored oslobodilačkog, nacionalnog, borba vijetnamskog naroda imala je i *klasni* karakter, jer se borio i za socijalne promene, pre svega na selu. Ta borba je u suštini bila *agrarna revolucija*, čime se i objašnjava masovno učešće seljaka u borbi.

Osnovni cilj psihološkog pritiska i vrlo intenzivnih propagandnih akcija američkih i sajgonskih snaga sastojao se u nastojanju da se zastraši narod i pridobije za borbu protiv FNO, da se razori borbeni moral oslobodilačkih snaga, da se u njihove redove unosi razdor i panika. Za izvođenje ovih zadataka angažovane su snage američke informativne i obaveštajne službe, agencija za međunarodni razvoj »Glas Amerike« i veliki broj drugih američkih i južnovijetnamskih institucija. Radi se o ogromnim snagama, tehničkim i finansijskim sredstvima. Uz svestranu stručnu pomoć Centralne obaveštajne službe (CIA) i drugih »stručnih agencija«, ³ glavna komanda američkih snaga bila je odgovorna za tu delatnost. Ona je organizovala, koordinirala i rukovođila celokupnom psihološko-propagandnom delatnošću u Južnom i Severnom Vijetnamu. Za to su joj stajale na raspolaganju posebne formacije za psihološka i propagandna dejstva (bataljoni i samostalne čete ⁴ za radio-propagandu i rasturanje letaka). Te jedinice su opremljene najsavremenijim sredstvima (pokretnim štamparijama, radio-stanicama, magnetofonima, zvučnicima, filmskim i TV-kamerama i drugim uređajima), a popunjene su i stručnim kadrovima za psihološki rat. I jedinice sajgonskog režima snabdevene su takvim sredstvima, a u svim komandama su or-

² General Vo Nguen Giap, *Gugre de liberation — Politique — Strategie — Tactique*, »Editions Sociales,« Paris.

³ U Sajgonu je formiran Informativni centar za javne radove (IUCPAAO), koji je neposredno rukovodio akcijama. U njemu je radilo oko 150 američkih i 300 južnovijetnamskih stručnjaka. Godišnje su trošili oko 10 miliona dolara.

⁴ Bataljon se sastojao od 6 četa: komandne, za obradu i rasturanje letaka, za radio-propagandu (2), za agitaciju i propagandu među mesnim stanovništvom i za propagandu. Bataljon raspolaže autobusima u kojima su ugrađeni zvučnici, pokretnim radio-stanicama, čije se emisije čuju i na daljini do 400 km, i poljskom tipografijom kapaciteta milion letaka dnevno.

Samostalna četa imala je 4 voda: za redakciju, za izviđačku delatnost, za zvučnike i radio-sredstva. Brojala je 100 ljudi, 10 automobila sa zvučnicima i poljskom tipografijom. (*Rat u Južnom Vijetnamu*, izdanje GS, decembra 1968).

ganizovane službe za tu delatnost.⁵ »Specijalne snage« su takođe bile vrlo intenzivno uključene u razne akcije psihološko-propagandnog karaktera.⁶

U psihološkom ratu protiv vijetnamskog naroda agresori su koristili veoma različite metode i forme aktivnosti, od radio-televizijske propagande, štampe, letaka, organizovanja raznih političkih skupova i manifestacija među stanovništvom do deljenja »poklona«, subverzivne aktivnosti propagandista iz sastava »specijalnih snaga«, organizovanja verskih obreda, ekonomskih, sanitetskih, kulturnih i drugih aktivnosti u okviru politike tzv. pacifikacije.⁷ Program »raširenih ruku« koji se sprovodio u okviru »vijetnamizacije« imao je vrlo ambiciozan plan pridobijanja boraca FNO i razbijanja jedinstva vijetnamskog naroda. Rezultati američkog istraživanja pokazali su da se »više isplati propagandni rad, radi pridobijanja boraca FNO, jer se za to utroši svega 50.000—60.000 dolara, dok za ubistvo u borbi jednog borca FNO treba utrošiti oko 500.000 dolara. Računica je, izgleda, više naklonjena psihološkom ratu. Svakako da su i svi oblici oružanih dejstava, bombardovanje sela i nezaštićenog stanovništva, stvaranje logora, zatim obmane i strahoviti teror bila, takođe, sredstva koja su ulazila u arsenal psihološkog rata.

POLITIČKI CILJEVI I PLATFORMA FNO

Suočen sa vrlo agresivnim i upornim političko-propagandnim radom američkih i sajgonskih snaga, FNO je svoju aktivnost usmerio na ideološko-političku borbu zasnovanu na iskustvima iz ranijih borbi protiv kolonizatora, angažujući sve strukture i snage vijetnamskog naroda. Organizovanost, inventivnost i masovnost su principi koji su ugrađeni u političko-propagandnu aktivnost FNO.

⁵ Pri vladi i vrhovnoj komandi oružanih snaga u Sajgonu formirane su posebne *uprave* za vođenje psihološkog rata. U svakoj korpusnoj zoni postoje *uprave*, u divizijskim zonama *odeljenja*, a u nižim jedinicama i rejonima *sekcije*, koje imaju *punktove* gotovo u svakom selu u onim područjima koje kontrolišu sajgonske trupe.

⁶ Radi bolje agitacije među mesnim stanovništvom organizovane su »specijalne grupe«, jačine oko 30 ljudi koje na mitinzima pokazuju filmove, drže političke govore, dele propagandne materijale i »poklon-pakete«. Te su grupe sastavljene od specijalno obučениh agitatora i obaveštajaca.

⁷ Radi zastrašivanja stanovništva i psihološkog pritiska na borce FNO, noću se sa magnetofonske trake emituju jauci ranjenika, molitve, pogrebna budistička muzika, plač žena i dece, neartikulisani zvuci praćeni vikom divljih zveri i zvuci koji imitiraju glasove šumskih »demonaa«. Na kraju ovakve emisije obično se upućuje apel snagama FNO da odlože oružje i pristupe sajgonskim jedinicama. Obćava im se lična bezbednost, zaposlenje i dobra nagrada za oružje koje donesu sa sobom.

Organizacija političkog rada počiva na snazi naroda i ciljevima koji su ugrađeni u platformu FNO. Dobiti najširu podršku naroda bio je osnovni strateški cilj. Zbog toga se polazilo od principa »da je politička snaga osnova svega, osnova i vojne moći« (Đap).

Oslobodilački i revolucionarni ciljevi borbi, i jasna politička platforma FNO, bili su osnove na kojima se organizovao idejno-politički rad u narodu i oružanim snagama. Proklamovani ciljevi borbe odražavali su težnje ogromne većine naroda, svih društvenih slojeva i političkih struktura u Južnom Vijetnamu. Program FNO nastao je kao plod svestranih socioloških analiza⁸ i potreba vijetnamskog društva, a imao je duboke korene i kontinuitet u istorijskoj borbi naroda za slobodu. Taj program je odražavao i konkretno stanje u zemlji, nastalo dizanjem ustanka protiv sajgonskog režima i neposrednim angažovanjem američkog agresora u ratu.

Mir, nezavisnost, neutralnost i demokratija, pored zahteva za rešavanje ekonomskih i socijalnih problema društva, glavne su tačke programa FNO koje su bile okosnica i suština ideološko-političkog rada u masama vijetnamskog društva i oružanim snagama. Na njima se ostvarivalo i postiglo jedinstvo naroda, okupljanje naprednih, demokratskih i miroljubivih patriotskih i nacionalnih snaga. Izbiti sve argumente neprijatelju da ne dođe do bratoubilačkog rata, do razbijanja jedinstva naroda, bio je stalan zadatak FNO i revolucionarnih snaga oslobodilačkog pokreta.

Ovi zahtevi pokazali su se realni i prihvatljivi za široke narodne mase i to u njihovom jedinstvu, jer su se samo tako mogli rešiti osnovni životni problemi vijetnamskog naroda i društva.

»I sami možete ustanoviti gde god da pođete u oslobođene zone, pa čak i u regionima koje kontroliše neprijatelj — ako tamo možete stići — da se svi ljudi, iz svih delova stanovništva — gerilci, stari ljudi, seljaci, radnici, intelektualci i poslovni ljudi — slažu sa te četiri tačke programa, a većina ljudi s kojima ćete razgovarati spremna je da se bori za postizanje tih ciljeva. Međutim, neprijatelj hoće da ih razdvoji. Na primer, da prihvati mir i nezavisnost, ali ne i neutralnost i demokratiju, ili neku drugu kombinaciju —

⁸ General Đap je u knjizi *Narodni rat, narodna vojska* napisao: »Vijetnamsko društvo su tada karakterisale dve osnovne protivurečnosti. Jedna od njih bila je protivurečnost između imperijalizma i cele zemlje, a druga između feudalne zemljoposjedničke klase i naroda, koji su u suštini činile seljačke mase. Prvu od tih dveju protivurečnosti trebalo je smatrati osnovnom... Od dva osnovna zadatka — antiimperijalističkog i antifeudalnog, prvi, koji je bio usmeren na zbacivanje imperijalizma i na nacionalno oslobođenje, morao je biti smatran bitnijim... Političko-bojni ciljevi bili su prema tome i određeni i pristupilo se organizacionom radu na buđenju u podizanju seljaštva, a zatim njegovom postepenom usmeravanju na oružani ustanak«.

na primer, mir bez nezavisnosti. Ali za nas su ta četiri uslova međusobno nerazdvojiva i u tome rukovodstva Fronta nacionalnog oslobođenja i Narodno-revolucionarne partije (NRP) imaju jedinstven stav. Mir — da, ali ne po svaku cenu« — to su reči Kvan Nan Tronga, istaknutog lidera FNO, poznatom australijskom publicisti Vilfredu Barčetu još 1964. godine.⁹

Neutralnost je za FNO značila održavanje veza i odnosa, saradnju sa svim zemljama bez obzira na njihov društveno-politički sistem, koje priznaju nezavisnost naroda Južnog Vijetnama i koje su spremne da mu pruže pomoć bez ikakvih političkih uslova. Takvim stavom udaren je temelj jasnoj orijentaciji Južnog Vijetnama ka politici nesvrstavanja.

Demokratizacija je za FNO značila stvarnu nacionalnu, narodnu demokratiju, zasnovanu na jedinstvu radnika, seljaka, inteligencije i patriotske buržoazije svih političkih pravaca. Jedinstvo svih slojeva čini osnovni elemenat u izvođenju nacionalno-demokratske revolucije i oslobodilačke borbe vijetnamskog naroda. FNO nije prihvatao jedinstvo po svaku cenu. Klasna diferencijacija, naročito na selu, bila je linija razgraničenja. Agrarna reforma, jedna od prvih revolucionarnih mera, nije samo proklamovana u programu FNO, već se intenzivno sprovodila u svim oslobođenim područjima. »Seljaštvo je osnovna snaga naše revolucije i mi sada moramo zadovoljiti njegove potrebe. Najjaču podršku seljaka dobijamo onde gde smo najenergičnije pristupili sprovođenju agrarne reforme« — često ističu rukovodioci FNO.¹⁰

Očito da su *mir i nezavisnost* za FNO bili nerazdvojni. Zbog toga su se borili da nezavisnost bude potpuna, jer bez takve nezavisnosti ne može biti ni potpunog mira. Mir koji bi bio samo prividan sporazum ili truli kompromis, sigurno bi vodio u novi rat. FNO nije prihvatio nikakav kompromis koji bi okrnjio bilo koji od sva četiri pomenuta zahteva.

Iz tako široko koncipirane političke platforme proizašao je odnos FNO prema sajgonskoj administraciji i njihovim oružanim snagama i stav prema američkom agresoru.

Glavni simbol ugnjetavanja, glavni vinovnik tako strahovitog rata i stradanja vijetnamskog naroda nije sajgonski režim — smatralo je rukovodstvo FNO — već Sjedinjene Američke Države koje su izvršile agresiju na našu zemlju. Zbog toga je glavni pravac udara u političkom radu usmeren na borbu protiv američkog agresora, protiv njegovih trupa, radi oslobođenja zemlje, jer je to prvi uslov

⁹ Burchett, *Vietnam will win*.

¹⁰ V. Burchett, *Vietnam will win*.

da vijetnamski narod može ostvariti i ostale ciljeve proklamovane u programu FNO.

Front nacionalnog oslobođenja je uspeo da organizuje političku aktivnost i uspostavi veze sa svim patriotskim snagama na neoslobođenoj teritoriji, u sajgonskoj administraciji i gotovo u svim strukturama oružanih snaga. Razrađena je vrlo precizna metodologija tzv. *rada na ubeđivanju*. Zasnovan na nacionalnim i socijalnim osećanjima i klasnim interesima, »rad na ubeđivanju« organizovan je u svim komandnim stepenima i nivoima sajgonske vojske i administracije, a pojačavan je onim intenzitetom kojim su se američke trupe više angažovale u ratu protiv vijetnamskog naroda.

Premda su podaci u literaturi vrlo oskudni ipak se može uočiti da je u organizaciji celokupnog ideološko-političkog rada u masama i oružanim snagama odlučujuću ulogu imala Narodna revolucionarna partija (naziv za KP Južnog Vijetnama). »Rukovodeća uloga Partije je bitan činilac pobeđe. Ona je upravo to kada je u pitanju rat u celini i kada je reč o svakom pojedinom regionu, svakom pojedinom aspektu borbe« — pisao je N. Đap, u svojoj studiji »Oslobodilački rat«. To je bila polazna osnova u čitavom sistemu političkog rada koji je Partija izgradila i učvrstila od Centralnog komiteta do partijskih ćelija u selima i četama. Na istom principu oformljena je i omladinska organizacija.

POLITIČKI RAD U JEDINICAMA FNO

Organizacija i metodi političkog rada u jedinicama FNO bazirali su na iskustvima iz rata sa francuskim kolonizatorima i na poukama iz kineske revolucije. Politički rad nalazio je inspiraciju i u vrlo efikasnom političko-obrazovnom sistemu koji su usavršile oružane snage Severnog Vijetnama.

Svi izvori o borbi vijetnamskog naroda ukazuju na činjenicu da je politički, odnosno propagandni rad bio početna, polazna osnova za sve akcije u oslobodilačkom i revolucionarnom ratu. Prve vijetnamske oslobodilačke jedinice zvale su se *grupe za naoružanu propagandu*. Njihova aktivnost prvenstveno se sastojala u izvođenju *političkih akcija* radi sticanja poverenja u narodu, jačanja morala, stvaranja političke svesti o snazi naroda, njegove oružane sile i celokupnog pokreta za slobodu i progres. Politička priprema činila je ključni deo u planiranju svake akcije koju su izvodile oružane snage. Ona nije obuhvatila samo jedinice, već i narod u ovom regionu gde se planirala akcija. Agitacija u neprijateljskim garnizonima i u nepri-

jateljskim oružanim snagama je takođe bio obavezan deo priprema za akciju.

»Pre stupanja u borbu prvo se razmisli o njenom propagandnom efektu. Kad se postigne pobjeda, eksploatiše je razvijanjem propagandnih aktivnosti... Politički i vojni oblici akcije međusobno su povezani i te veze moraju biti stalno pojačavane«.¹²

Politički rad, prema tome, bio je ključni faktor u borbi i revoluciji Južnog Vijetnama. Najbolji aktivisti iz prvih propagandnih grupa činili su okosnicu političkog kadra u oružanim snagama. Politički rad i naročito usavršavanje političkog kadra razvijali su se paralelno sa procesom borbe i narastanjem revolucionarnih oružanih snaga. Taj proces je bio stalno na ulaznoj liniji, tako da je pri kraju rata predstavljao vrlo koherentan i jedinstven sistem rukovođenja političkim radom i komandovanja oružanim snagama, što je činilo jedan jedinstveni proces.

Politički kadrovi. U svim komandama od voda, pukovskih, divizijskih i zonskih štabova, do komisije FNO za vojna pitanja postoje i deluju politički kadrovi.¹³

Političke starešine u jedinicama FNO obavljaju tzv. *spoljne i unutrašnje dužnosti*, tj. zadatke u jedinici i na terenu. Spoljni zadaci obuhvataju sve one aktivnosti koje politički kadrovi moraju da obave kako bi se potpuno upoznali sa situacijom na terenu, jer moraju dobro da poznaju ambijent i uslove u kojima dejstvuju njihove jedinice. Detaljno su morali da poznaju političke i socijalne prilike dotičnog kraja, da uspostave i organizuju saradnju sa lokalnim organima vlasti, društveno-političkim organizacijama, ilegalnim aktivistima, itd. Jednom rečju, politički starešina morao je dobro da proceni sve one relevantne *spoljne* faktore koji su neophodni da bi komanda jedinice mogla da donese pravilnu odluku o načinu, vremenu i obimu oružanih dejstava. Takva odluka morala je biti svestrana, morala je da obezbedi ostvarenje ne samo vojnih, već i političkih ciljeva. Morala je da deluje propagandno, da politički obezbedi i mobiliše i narod u regionu borbenih dejstava za dalje akcije i napore u ratu.

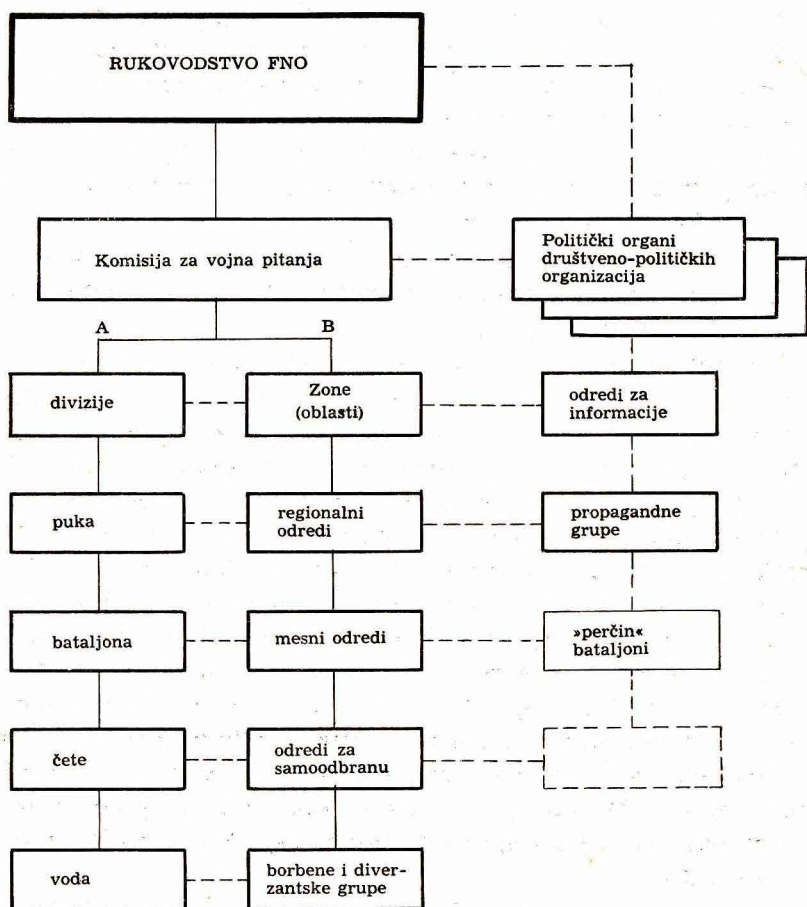
U tzv. unutrašnje funkcije političkih kadrova spadaju svi oni zadaci i aktivnosti koji doprinose moralno-političkoj snazi vojnog kolektiva. Oni se posebno brinu za političku pripremu jedinice za predstojeće zadatke sa ciljem da se podigne moral boraca, da se svaka akcija objasni i sa političkog gledišta. Politički kadrovi vode

¹² N. Đap, *Narodni rat, narodna vojska*.

¹³ Vijetnamski naziv za političke starešine u vodu i četi je *čin tri vjen*, a u bataljonu i višim komandama *čin uj*.

računa o pravilnim odnosima u jedinicama, staraju se o razvijanju drugarstva, vode brigu o ličnim problemima i teškoćama boraca i starešina, razvijaju solidarnost, poverenje, odanost, itd. Oni organizuju idejno-politički i obrazovni rad u svojim jedinicama.

Prema podacima iz literature za ovu temu može se zaključiti da je u jedinicama FNO zastupljen sistem *dvostarešinstva*. To je moguće — kako kažu starešine FNO — samo tamo gde su politički i vojni ciljevi potpuno identični, integrisani i međusobno usklađeni.

Legenda:

A: Politički rukovodioci (organi) u operativnim snagama

B: Politički rukovodioci (organi) u teritorijalnim jedinicama.

Ostajući dosledni principu da su politički ciljevi dominantni, a politička svest odlučujući faktor borbe, pri odlučivanju komande o tome kada i gde treba izvesti neku oružanu ili drugu akciju, poli-

tičke starešine imale su vrlo važnu ulogu. Njihovi zaključci nisu se zasnivali samo na proceni onih elemenata koji su odlučujući za vojni uspeh akcije, već su morali da sadrže i sve one elemente koji su od šireg političkog interesa. Svaka vojna akcija oslobodilačkih snaga morala je da ima jasno definisan *politički cilj*, a za nju su se morali pripremiti ne samo vojne jedinice već i narod u regionu u kome bi se akcija izvodila.

U nekom regionu, na primer, može da se ukaže idealna prilika za uspešan, pa i iznenađan napad, može se ukazati šansa da se zbriše čitava neprijateljska jedinica, što bi donelo bogat plen u municiji i oružju, ali ipak do takve akcije ne mora doći — iznosi svoje utiske V. Barčēt iz razgovora sa jednim političkim rukovodiocem puka.¹⁴ Politički starešina može zahtevati da se takva akcija odgodi, jer taj region je naseljen katolicima, a među njima još nije izvršen takav politički uticaj da bismo shvatili i podržali takvu akciju. Ako bi neprijatelj posle akcije izvršio represalije prema stanovništvu, što bi se, verovatno, dogodilo, za taj masakr stanovništva sigurno bi se okrivio FNO. Zbog toga bi se moglo desiti da katoličko stanovništvo okrene leđa oslobodilačkim snagama, i da to ima dalekosežne posledice u razvoju pokreta.

Evo još jednog primera. »Na nekom maršu radi izvršenja borbenog zadatka ili na povratku, borci neke jedinice mogu biti strahovito gladni. Na njihovoj marš-ruti nalazi se neko selo poznato po bogatstvu, pirinču i ribi. Iskušenje da se tamo pošalju ljudi da kupe hrane za jedan dobar obrok je veliko. Međutim, politički oficir može reći: 'Ne. U tom selu nije obavljena nikakva pripremna delatnost. Bolje da još 24 časa hodamo gladni, nego da rizikujemo nastajanje nekih nesporazuma, a možda i to da nas neprijatelj otkrije'. I njegova reč se bez pogovora prihvata, kao što sam lično video u desetine različitih situacija. Za snage FNO u Južnom Vijetnamu politički oficir je duša jedinice u kojoj radi. U vojskama Zapada tako nešto ne postoji«. ¹⁵

Sadržaj, i metod političkog rada, odnosi i moral u jedinicama FNO. Za borce FNO organizovan je intenzivan i vrlo sadržajan politički rad, od prvog dana njihovog dolaska u jedinice. Samo na taj način se može objasniti kako su nepismeni seljaci, domoroci iz džungle, radnici i studenti brzo shvatili program FNO, uvideli na čijoj je strani pravda, saznali da se neprijatelj samo oružanom borbom može pobediti, a agresor isterati iz zemlje.

¹⁴ V. Burchett, *Vietnam will win*.

¹⁵ Isto.

Osnovni *sadržaj* političkog rada bio je tumačenje i usvajanje programa FNO, ciljeva oslobodilačkog rata i revolucije. Aktuelni politički događaji u zemlji i svetu, stanje i uspjesi na frontu, rezultati u organizaciji vlasti i života na oslobođenim teritorijama i priprema za borbena dejstva i svaku akciju bili su stalni sadržaji političkog rada. Sadržaj i organizacija rada bili su prilagođeni nivou političkog znanja i obrazovanja boraca.

Opšte *smernice* političkog vaspitanja i osnove programa utvrđuje Komisija FNO za vojna pitanja, dok je političkim kadrovima u jedinicama prepušteno da te smernice primenjuju prema konkretnim prilikama u oružanim snagama i područjima gde one dejstvuju.

Front nacionalnog oslobođenja i politički kadrovi u organizaciji armije i načinu političkog rada u jedinicama polazili su od nivoa predznanja i kvaliteta boraca. Prema kazivanju Le Vina, pukovskog političkog starešine, postojale su dve vrste novih boraca. Prvu čine borci iz oslobođenih krajeva i oni koji su izvesno vreme proveli u mesnim i regionalnim odredima, a drugu, borci iz novooslobođenih područja, iz okupiranih zona, uključujući tu i dezertere iz sajgonske vojske. Iako su program i ciljevi političkog vaspitanja u osnovi isti, forme i sadržaj rada morali su biti različiti, jer su i nivoi znanja i političke svesti boraca različiti.

Borci koji su došli sa oslobođenih teritorija znali su ne samo političku terminologiju već su im bili jasni i osnovni ciljevi i zadaci FNO. Međutim, situacija sa onim drugima je bila sasvim drukčija — nisu znali ni osnovne stvari. Prvo što se sa njima radilo bilo je podizanje klasne i nacionalne svesti, polazeći od klasne analize njihovog položaja, naročito kad se radilo o seljacima.

Pošto se vrlo često radilo o nepismenim seljacima, za njihov nivo su se pripremali odgovarajući obrazovni sadržaji. Lekcije i časovi su se izvodili u vidu jednostavnih pitanja i jasnih odgovora. Reč je o nekoliko suštinskih pitanja: »Zašto se borimo? Za koga se borimo? Odgovori su bili kratki i jasni. Borimo se zato što smo ugnjeteni, zato što nas eksploatišu. Da bismo mogli voditi pristojan život i biti slobodni od stranih i feudalnih ugnjetača, moramo se boriti protiv ugnjetavanja i eksploatacije, protiv ugnjetavača i eksploatatora. Sledeće pitanje: Ko će imati koristi od konačne pobede. Odgovor: Pre svega seljaci i radnici, ugnjeteni i gaženi.«¹⁶

Posle ovih osnovnih pitanja, borcima se objašnjava na čijoj je strani sigurna pobeda. Ako bi oni shvatili samo zašto i za koga se bore, a ne bi bili i uvereni u pobedu FNO, rezultati političkog vaspitanja ne bi bili potpuni, ne bi ostvarili svoj osnovni cilj.

¹⁶ V. Burchertt, *Vietnam will win.*

Seljacima i radnicima, svima onima koji su bili žrtve teške eksploatacije, koji su izgubili članove svoje porodice, čije su domove uništili američki bombarderi, relativno je lako objasniti klasnu suštinu rata i potrebu da se agresor mora isterati iz zemlje da bi se ostvarili mir i sloboda. Na borbenim tradicijama razvija se nacionalno osećanje i ponos kod mladih boraca.

Za nove borce se odmah po dolasku u jedinice, pre nego što dobiju puške, organizuju relativno kratki politički kursevi u trajanju oko 15 dana. Prvi dani bili su posvećeni isključivo političkom vaspitanju, posle čega se borci uče vojnim znanjima i veštinama. Taj kratki kurs je početak političkog i opšteg obrazovanja koji se dalje nastavlja u toku celog boravka u jedinicama, jer su čete i bataljoni FNO prave škole. U njima se počinje opismenjavanjem, a zatim se radi na daljem opštem obrazovanju iz istorije, geografije, ekonomije, itd.

Redovnoj političkoj nastavi se posvećuje u proseku tri časa nedeljno, dok se dosta vremena utroši za diskusije o člancima u štampi, radio-vestima, emisijama ili debatama o opštim političkim pitanjima.

Debate u jedinicama se ne vode samo o političkim već i o drugim pitanjima iz sadržaja opšteg obrazovanja. Svaki vojnik se mogao obratiti svom političkom starešini za svako pitanje o kojem je nešto čuo ili video, koje mu je nejasno iz opšteobrazovnog programa. Pored ovih kolektivnih časova i oblika rada razvijen je i stimulisan *individualni* obrazovni i politički rad.

Izuzetnu ulogu jedinice FNO pridavale su vojnoj štampi i drugim štampanim sredstvima informisanja. Prvi broj »Šijen Tanga« (Pobede) pojavio se na bojištu u prvim borbama, a posvećen je bici za tvrđavu Tua Hoj.¹⁷ Prvi primerci pisani su rukom na hartiji od školske sveske, a zatim umnožavani u 20 primeraka, pa su potom išli od borca do borca. Upravo od te akcije i prvog broja »Pobede« počela je tradicija vojnika-novinara koji se u isto vreme bore i pišu. U svim jedinicama, po uzoru na »Pobedu«, postoje sopstvene novine, bilteni, džepne novine, itd.

Razvijanje *kritike i samokritike* u jedinicama, naročito u okviru manjih grupa boraca — trojki i odeljenja, bio je vrlo važan elemenat vaspitnog rada. Otvorena kritika i podnošenje izveštaja o izvršenim zadacima pred kolektivom u svim jedinicama predstavljali su sistem rada. Svake dve nedelje održavao se sastanak voda, a čete najmanje jedanput mesečno. Na tom sastanku komandir čete je podnosio izveštaj o borbama i drugim aktivnostima i o stanju u četi.

¹⁷ Vilfred G. Barčeta: *Istina o ratu u Vijetnamu*, Beograd, »Kultura« 1966.

Komandir čete istovremeno iznosi i pohvale i kritike, ali se kritika iznosi oprezno i 'lagano', tako da se ono što je pozitivno podstakne kao glavno sredstvo za oslobođenje od negativnog. To je zakon našeg političkog razvoja. Međutim, vojnicima je omogućeno da vrlo otvoreno kritikuju starešine svojih jedinica, jer na taj način i starešine i vojnici obogaćuju svoja znanja. S vremenom se neopravdana kritika gubi, ali svako ko je kritikovan mora ustati i na kritiku odgovoriti. To, međutim, ne znači da mora i priznati opravdanost kritike, ali u svakom slučaju mora bar dati zadovoljavajuće objašnjenje svojih postupaka ili stavova.«¹⁸

Zahvaljujući organizovanom političkom radu, u jedinicama FNO razvili su se moralni kvaliteti, duh samopožrtvovanja i hrabrosti boraca i naroda Južnog Vijetnama koji su zadivili svet. Na visokom moralu ne samo da su im pozavideli neprijatelji, nego su to često morali i priznati. Hrabrost boraca FNO pokušali su da objasne na razne načine, koji nama nisu nepoznati, jer smo i mi u toku NOR-a čuli za slične »teorije«. Prema nekim banalnim i naivnim tumačenjima borbenost i moral boraca FNO objašnjavan je »primitivnošću tog azijskog naroda«, zatim pisali su da su borci FNO manje osetljivi na bol nego »beli« ljudi, da se drogiraju pre ulaska u borbu, itd. Oni, očito, nisu mogli da shvate gde je izvor snage i morala oslobođilačkih snaga i naroda.

Odnosi u jedinicama FNO zasnivani su na zajedničkim interesima boraca i starešina radi što boljeg učvršćivanja *discipline* i *spremnosti* jedinica za borbene akcije. Posebno se vodilo računa da u pripremi za akciju dođu do izražaja *inicijativa* i *mišljenje* svakog borca i starešine. U pripremama jedinica za akciju borci i starešine su se dogovorili o načinu kako da što bolje shvate i lakše izvrše svoje zadatke. Na taj način komanda je koristila ideje celog kolektiva, što je doprinosilo većem angažovanju boraca i starešina za uspeh u borbi.

U toku izvođenja akcije vladala je *čvrsta disciplina* i *odgovornost* za obavljanje zadataka. Posle akcije borci i starešine su se opet zajednički sastajali radi kritičke analize i sumiranja rezultata i izvlačenja iskustava za dalje akcije.

Na taj način »kombinuje se demokratija sa rukovođenjem«, što je moguće ne samo zbog istih interesa i ciljeva već i zbog socijalnog i klasnog porekla starešina i boraca. Svi oni su, uglavnom, sa sela, a ujedinjuje ih mržnja protiv ugnjetača i stranih agresora. Oni uče

¹⁸ V. Burchett: *Vietnam will win.*

i bore se zajedno. »Moral nam je visok, pre svega, zbog potpune demokratije u našim oružanim snagama« — kaže Tun Čijen.¹⁹

Međutim, takvi odnosi nisu dovodili do familijarnosti, niti gubljenja autoriteta starešina. Nije bilo ni nepoverenja u starešinski kadar, zbog toga što se političkim radom učvrstila svest da bez čvrste discipline i odgovornosti nema uspeha na bojnopolju. Poverenje u starešine je, pored ostalog, posledica saznanja da su one ponikle u sredinama sopstvenih jedinica i da su postale od najhrabrijih i najboljih boraca. Onog momenta kad je neki starešina izgubio poverenje svojih potčinjenih, borci su ga odlukom većine mogli smeniti. Ali, to se vrlo retko dešavalo. Skoro svi komandanti puka ili bataljona snaga FNO počeli su svoju vojnu karijeru kao obični vojnici u gerilskim jedinicama, gde su se prekalili u teškim borbenim akcijama, pri čemu su dolazili do izražaja svi oni kvaliteti koji su krasili starešine u jedinicama FNO.

Impresioniran odnosima u jedinicama FNO V. Barčeta zapisao je: »U dva navrata sam po nekoliko nedelja putovao i živio sa regularnim jedinicama Oslobođilačke vojske, provodeći vreme u komandama puka, bataljona i čete, a u jednom puku sam nekoliko dana putovao s jednim odeljenjem od deset ljudi i živio na isti način kao i oni. Jedinstvo i sloga u raznim jedinicama i odnosi između starešina i boraca bili su jednostavno nešto divno. Za više od četvrt veka života jednog ratnog reportera živio sam životom jednog običnog vojnika — borca u vojskama raznih delova sveta, počev od 1941. u jedinicama Kuomintang u kinesko-japanskom ratu, pa zatim u jedinicama mnogih drugih vojski. Međutim, nikad i nigde nisam doživio tako visok kvalitet međuljudskih i hijerarhijskih odnosa kao u redovima snaga FNO u Južnom Vijetnamu.«²⁰

RAD »NA UBEĐIVANJU« MEĐU VOJNICIMA SAJGONSKOG REŽIMA

Masovni politički rad FNO među vojnicima sajgonskog režima* smatrao se oružjem od izuzetnog političkog i strategijskog značaja. Povezan sa političkim radom u narodu dao je izuzetno značajne rezultate. U Južnom Vijetnamu postojala su tri osnovna vida političke borbe: iedološko-politička aktivnost i agitacija u narodu, politički i obrazovni rad u sopstvenim oružanim snagama i rad »na ubeđivanju« unutar neprijateljskih redova, pre svega u jedinicama sajgon-

¹⁹ V. Burchett: *Vietnam will win.*

²⁰ Isto.

* Ta aktivnost se na vijetnamskom jeziku zove *Vin Van*.

skog režima. U FNO se smatralo da je idealan borac samo onaj koji ovlada i uspešno deluje na sva tri fronta borbe — političkom, vojnom i »ubeđivanjem«. Taj rad se odvijao u svim uslovima, dano-noćno, uvek kad bi borci i aktivisti došli u kontakt sa stanovništvom i vojnicima sajgonskog režima.

Celokupna aktivnost na »ubeđivanju« polazila je od poznavanja prilika u sajgonskoj vojsci, mentaliteta vijetnamskog seljaka koji se sticajem okolnosti našao u njoj. Rukovodstvo FNO je znalo da je ogromna većina sajgonskih vojnika prisilno mobilisana prilikom izvođenja »operacija čišćenja«. To je bio pravi lov na ljude koji su organizovale tzv. grupe za prisilno mobilisanje, »specijalne snage« i operativne jedinice sajgonskog režima. Samo manji broj Vijetnama stupio je u vojnu službu sajgonskog režima bez grube prinude i to zbog očajanja nastalog bezizlaznom ekonomskom situacijom u bombardovanim i razorenim selima. To su bili mladići koji su strpani u kasarne na kratkotrajnu obuku, a zatim bačeni u borbu protiv svojih sunarodnika, dok je većina od njih u duši nosila mržnju i prezir prema sajgonskoj soldateski i tuđincima koji su doneli nemir, bedu i strahote celom narodu.

Način na koji se sprovodila agrarna reforma najbolje ilustruje politiku i stav FNO prema vojnicima sajgonskog režima koji su prisilno regrutovani sa sela. Prilikom podele zemlje nije se pravila razlika između boraca FNO i vojnika sajgonskog režima. Kad su ti vojnici dolazili na odsustvo (FNO je u toku primirja na Božić i Mesesečevu novu godinu dozvoljavao oficirima i vojnicima sajgonskog režima da bez oružja dođu da posete svoje porodice u onim oblastima koje su kontrolisale oslobodilačke snage), pokazivala im se ona zemlja koja im je dodeljena od zelenaa i trgovaca. Uz odgovarajući politički rad i uticaj porodice, mnogi vojnici sajgonskog režima nisu se više ni vraćali u svoje jedinice. Poznato je kako je veliki broj sajgonskih vojnika i starešina dezertirao. Samo u 1967. godini, na primer, dezertiralo je preko 180.000 vojnika i starešina.

Interesantno je pomenuti da je težište »ubeđivanja«, naročito u prvim godinama ustanka, bilo usmereno na specifičan način neutralisanja nekih sajgonskih jedinica. Aktivnost se bazirala na paroli: »Ostanite tamo gde ste, ali nikako se ne borite, ne pucajte na svoju braću, sestre i majke«. Rukovodstvo FNO je dugo smatralo da je bolje neke sajgonske jedinice na takav način neutralisati nego čak navesti njihove vojnike da dezertiraju, jer se oni mogu zameniti novim, koji bi, možda, želeli da se bore. Ovakav metod borbe dao je izuzetno velike rezultate, jer je veći broj jedinica bio pasivan;

svoje aktivnosti svodio je samo na patroliranje u seoskim rejonima, bez većih borbenih aktivnosti protiv oslobodilačkih snaga.

V. Barčet navodi izjavu jednog američkog generala: »Tri meseca sam posmatrao jednu južnovijetnamsku diviziju. Da sam ikad pomislio da između južnovijetnamske vojske i Vijetkonga postoji neka vrsta 'de facto' sporazuma, kao pimer za to uzео bih tu diviziju... Ta divizija je, na izvestan način ratu okrenula leđa... Okrenula je leđa i ratu i Sjedinjenim Američkim Državama! Nije teško zamisliti da će doći vreme kad će takve divizije okrenuti i oružje protiv SAD«...²¹

Zbog takvog stava nekih jedinica sajgonskog režima, odnosno njihove neaktivnosti u borbi sa oslobodilačkim snagama vrlo često je dolazilo do smenjivanja starešina, uključujući i neke od generala sajgonske vojske. Rad »na ubeđivanju« obuhvatio je sve slojeve društva, a kao organizatori toga rada pojavljivali su se, pored komandi teritorijalnih jedinica, organi vlasti i društveno-političke organizacije. Omladina i žene naročito su se pokazali uspešnim. Oni su primenjivali vrlo racionalne, inventivne i različite metode uticaja na sajgonske trupe. Nacionalni i klasni osećaji i interesi su osnova programa te delatnosti. Veoma uspešnu aktivnost ispoljile su seoske propagandne grupe i lokalni odredi za informacije.

Propagandne grupe, sastavljene pretežno od devojaka, obavljale su svoju političku dužnost neposrednim uticajem na sajgonske vojnike. One su to vrlo uspešno činile prilikom tzv. akcija čišćenja, tj. kada su sajgonski vojnici dolazili u njihovo selo. Devojkama propagandistima pomagale su žene, starci, pa i deca.

Odredi za informacije, takođe pretežno sastavljeni od omladinki, služili su se ne samo usmenom propagandom već i modernijim sredstvima, kao što su mikrofoni, zvučnici, štampani materijali — novine, brošure, leci, plakate, itd. Pripadnici tih odreda su uticali ne samo na vojnike koji su dolazili u vijetnamska sela već i na raspoloženje i borbenu gotovost jedinica u samim neprijateljskim garnizonima. Propagandisti su se privlačili garnizonima i pomoću zvučnika saopštavali stanje u selima iz kojih su vojnici iznosili gubitke američkih i jedinica sajgonskog režima, zatim podatke o pljački i teroru, pustošenjima i razaranjima američkih aviona, koji su pored bombi upotrebljavali hemijska i biološka borbena sredstva i dr.

»Svake večeri na nekom mestu Južnog Vijetnama, svuda gde se nalaze sajgonska vojna uporišta, stotine ili hiljade devojaka sa

²¹ Komandant 25. sajgonske divizije Tan Tran Čen bio je smenjen »jer se hvališe svojim odbijanjem saradnje sa američkim vojnim saveznicima« — piše V. Barčet u istoj knjizi.

magnetofonom u rukama puze po travi ili drveću oko uporišta. Pri tom je potrebno da u svakom pojedinom uporištu određena devojka ima nekog svog rođaka. Ona otpočinje večernji 'program' recitacijom koja evocira nostalgiju za domom i seoskim životom. Desi se prva reakcija bude — pucnji iz nekoliko pušaka u njenom pravcu. Ona se zatim obraća svom rođaku, dozivajući ga po imenu:

'Šan, Šan, zašto pucaš na svoju rođaku Ti Lan? Ja sam obična seoska devojka. Nemam nikakvog oružja. Pomislila sam da ste ti i tvoji prijatelji usamljeni i da se dosađujete; zato sam došla da vam recitujem nekoliko poema.' Program se nastavlja uz tiho deklamovanje i pevanje smišljeno odabranih sentimentalnih pesama. Zatim ponovno: 'Šan, Šan, slušaš li me? Donosim dobre vesti iz tvog sela. Mali Ši dobro napreduje u školi. Ah, gotovo da zaboravim — tvoje selo je oslobođeno i lepa parcela pirinčanog polja pored reke ostavljena je tebi, kao i tvojim drugovima u vojsci.' Dalje slede nove pesme i poeme. 'Šan, ostavi pogrešan put kojim si krenuo i vrati se u svoje selo. Stani na stranu naroda pre nego što bude kasno. Zašto da izgubiš život zbog Jenkija?'²²

Vijetnamski rat je, bez sumnje, dokazao da je FNO organizovanim idejnim i političkim radom uspeo da stvori takav kvalitet borca koji je ostvario impresivnu pobedu čoveka nad tehnologijom. On je pokazao da su moral, svest i borbenost boraca FNO bili daleko iznad najmodernije američke tehnike. Narod je bio taj odlučujući faktor koji je stvorio takav ambijent na ratištu u kome su dominirale oslobodilačke snage. A taj ambijent su stvorile subjektivne snage FNO, politički kadrovi i organizovani politički rad u masama i jedinicama Fronta nacionalnog oslobođenja.

Pukovnik
Mihajlo VUČINIĆ

²² V. Barčeta, *Istina o ratu u Vijetnamu*.